

Thesavrvs|| Locorum|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XXX. Regula. Norma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

gent. cum plurib. ibidem allegatis, conf. 24. num. 94. lib. 1.

V.

Regnum nullum iustius ac sanctius videri potest, quam quod ab electione populi proficiscitur. Vasquez in tract. contr. illustr. cap. 1. numer. 2. & cap. 47. num. 5. Barbat. consil. 20. num. 23. vol. 2.

CAP. XXX. Regula. Norma.

Axioma I.

Regula dicta est eò, quod rectè ducit, nec aliquando aliorum trahit, cap. regula, 2. dist. 3. vel quod regat, vel normam rectè vivendi præbeat, vel quod distortum pravumque corrigat. d. c. regula. vid. late Stephan. Nathen. de iustitia vulneratit. 7. cap. 1. pag. 344.

II.

Regula nulla tam firma est, quæ non patitur exceptionem. argum. l. 3. princ. & §. 1. de injur. Philipp. Matth. ad l. 1. de Reg. Jur. n. 24. imò aliquando regula plures exceptiones habet, quam exempla consentanea. l. ultima, C. in quibus caus. resitut. in integr. non est necessar. princ. instit. de satisfact.

III.

Regulam habens pro se, jus certum habere dicitur, donec probetur contrarium, l. ab eaparte 5. ff. de probat. & ibi Bart. num. 1. fac. l. suis 4. §. puto 1. in fin. ff. de hered. instituend. cap. fin. de resitut. spoliat. in 6. Jason. in l. 2. num. 33. si quis in jus vocat. non ierit. Bart. in l. quories. ff. si quis caut. Panorm. in cap. ad nostram. de appellat. Curt. jun. conf. 229. num. 27. volum. 3. incip. multa sunt. Roland. consil. 93. num. 10. vol. 2. incip. perlectis. Cephal. consil. 195. num. 4. vol. 2. incip. Vincentius. Gail. de pignorat. cap. 14. num. 2. Dec. in l. 1. ff. de Reg. Jur. num. 5. & consil. 298. num. 4. in fin. & consil. 517. num. 4. vol. 1. Philipp. Matth. 1. consil. Marp. 31. n. 5. Corat. de commun. opin. lib. 2. cap. 9. n. 105. hinc regulam esse idem quod jus voluit Corat. d. cap. 9. num. 31. allegatus à Vult. 1. Consil. Marpurg. 34. num. 47. & ideo secundum eam judicandum, nisi contrarium probetur Bald. in cap. 1. de alien. judic. mut. caus. fact. Pantfchman. 2. præf. quest. 17. num. 45. Unde & in dubio potior illius causa esse dicitur, qui regulam pro se habet Gloss. in rubr. de Regulis Juris. in 6. ibidemq. Dyn. Bart. in l. quories. ff. si quis caut. Salicet. in l. si fundum. in fin. C. qui pot. in pign. Regn. Sixt. 2. Conf. Marpurg. 14. n. 137.

IV.

Ex regula jus non sumitur, sed ex jure, quod natura constitutum est, regula exstruitur, l. 1. ff. de Reg. Jur. Boccr. de investit. feud. c. 3. n. 89.

V.

Regula confirmatur exceptione in casibus non expressis. Bart. in l. questum. §. denique. ff. de fund. instructo. & in §. ut autem. in Authent. de non alien. reb. Eccles. etiam quando exceptio fit

de iis, quæ in generalitate aliis non includuntur. cap. agendum 4. ubi Gloss. Francisc. Geminian. de procurat. in 6. & ita in terminis regulariorum tenent Rom. consil. 271. vis tota per totum. Everhard. in loc. ab except. ad reg. in princ. Tunc enim regulam ampliamus, non qualiter exceptionis. Dec. in l. 1. num. 24. de Regul. Juris & in d. c. dilecta. col. 2. de confirmat. utilis vel inutili. Jason. post Alex. in l. fin. num. 9. cum seq. ff. quod quisque jur. stat. Alex. consil. 36. num. 3. lib. 7. v. g. Etiam si in generali mandato non veniant, quæ speciale mandatum requirunt, cap. 4. in princ. de procuratorib. in 6. cap. ult. cum ibi notat. de jurament. calum. in 6. l. 50. & l. 60. de procurat. tamen si casus sit exceptus speciale mandatum exigens, censetur alia specialia ejusdem generis generaliter esse mandata. Jason. post alios in d. l. fin. quod quisque jur. Geminian. in cap. qui ad agendum. §. 1. de procurator. in 6. Imola in l. fin. 2. quibus appellat. non licet. ita Princeps vel Papa confirmans Privilegia, quamquam non videatur per id confirmare, quæ sunt specialia, ut servata summa potestati; tamen si excipiat unum de illis, censetur etiam reliqua quæ sunt similia confirmasse, Jason. in d. l. fin. ff. quod quisque jur. statuer. in alium. ita licet Princeps non intelligatur velle præjudicare tertio, l. 2. §. merito ne quid in loc. public. Jason. & Dd. in l. beneficia. de Constitution. Princ. & in l. quominus. de flumin. Si tamen excipiat casum, in quo nolit tertio præjudicare, ex tali exceptione declaratur intentio Principis, scilicet, quod in aliis voluerit tertio fieri præjudicium. Alex. consil. 216. num. 22. volum. 2. Dec. in l. 1. num. 26. ff. de Regulis Juris. vid. & Curt. consil. 195. in princ. ubi addit, quod ex qualitate exceptionis intelligatur, de quo genere & in quibus terminis loquatur generalitas. Felin. in cap. quoniam frequenter. num. 23. ut lit. non contestat. Dec. consil. 520.

Limita, nisi quando versamur in replanè exorbitante: hoc enim in casu exceptionem non ampliare regulas in similibus casibus, qui aliis sub regula non comprehenduntur; tenent Bart. in l. generali 32. §. uxori 2. ff. de usufruct. legat. per illum text. & in l. 1. ff. de Reg. Jur. Bald. in l. in his. ff. de LL. Ancharan. in cap. 1. de privil. in 6. nisi quatenus disertè exceptum est, l. nam quod liquide 4. §. fin. ff. de pen. legat. l. Lucius 78. §. hereditibus 11. ubi Angel. & Castr. ad Trebell. l. generalis 32. §. uxori 2. de usufruct. Ratio, quia induta ad minuendum & excipiendum, non debent induci ad augendum. l. legat. a inutiliter 14. de adim. legat. & quod fit ad coarctandam & restringendam regulam, illam ut ampliemus non erit concessum. Felin. in cap. quoniam frequenter. numer. 2. ut lit. non contestat. ubi ait, quod si statum exciperet pupillum & mulierem, ne agere possint, non videtur sub regula alios inhabiles comprehendere voluisse, unde Ancharan. in cap. 2. de offic. Vicar. in 6. inquit: quando Episcopus alicubi omnia concederet, ut posset facere, excepta collatione beneficiorum, non tamen poterit alia facere, quæ sunt reservata Episcopo: quamquam hæc exceptio collationis sit de reservatis. idem consil. 8. Declarant ergo eam Dd. quod procedat illis

dat illis in terminis, quando exceptio planè inutilis effect futura, nisi comprehenderentur reliqua sub regula; sequeretur enim alias, ut ait Cagnol. in d. l. i. §. 29. & 36. de R. I. absurdum, nimium, quod essent superflua. Alex. Jafon. & Dd. in d. l. fin. quod quisq. jur. Cagnol. d. loc. numer. 39.

VI.

Regula siue universali propositioni in omnibus inhærendum, donec exceptio seu casum aliquem exceptum fuisse lege probetur, l. i. in fin. C. de reb. cred. l. 24. de stat. hom. vide Hartman. Pistor. 2. quæst. 39. num. 13. quod enim non invenitur aut probatur exceptum, id manet sub regula; aliam rationem & declarationem vide apud Bethum de pact. famil. illustr. cap. 5. p. 109. ita non cogendus est pater (facile) ut emancipet. l. 8. ff. si tabul. testam. null. extrab. sed tamen aliquando magna ex causa, l. ultima. si a parent. quis manumiss. l. 92. de condit. & demonstrat. l. 32. de adopt. l. pen. de curat. furios. simile exempl. in retractatione rei judicate vide in l. 35. de re judic. cui adde & illud quod habetur in §. 10. Instit. de testam. ordin. ibi: Licet illi, qui hoc permittent, hoc jure minimè nos abuti debere sua debant.

VII.

REGULÆ in dubio inhærendum est [c. ad decimas 2. de restit. spoliat. in 6. Felin. in c. quoniam frequenter. ut lit. non contest. Wefenbec. 1. conf. 1. num. 11.] donec contrarium, siue exceptio probetur, l. ab ea parte 5. ff. de probationib. l. illud 19. C. de sacros. Eccles. l. ultima. C. de hered. instituend. l. apud antiquos 21. C. de furtis. c. 2. de conjugio leproso. Covar. var. lib. 2. cap. 12. num. 4. Card. Mantica. de conject. ultim. volunt. lib. 5. tit. 15. num. 31. Menoch. remed. 14. recuper. num. 32. & conf. 88. num. 51. & conf. 187. num. 29. & conf. 98. num. 13. & conf. 72. num. 3. & conf. 76. num. 20. & conf. 90. num. 91. & conf. 231. numero 52. & conf. 238. num. 17. & conf. 272. num. 2. & conf. 364. num. 13. & conf. 798. num. 34. Brunor. à Sole in locis comm. verb. regula. Surd. decis. 255. num. 2. & decis. 322. num. 40. cum seqq. & conf. 356. num. 18. Cald. Pereira de extinct. emphyteus. cap. 2. num. 26. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 8. num. 70. cum seqq. Monet. de distribut. quotid. part. II. quæst. 9. num. 56. & part. 2. quæst. 10. num. 25. Aloyf. Ricc. in decis. 107. num. 2. Franc. Vi. vi. decis. 67. num. 15. Joan. Maria Novar. quæst. forens. lib. 1. quæst. 109. num. 4. Vincent. Fusar. de substitut. quæst. 402. num. 10. Reinoso observ. 6. num. 3. Brito in cap. potuit §. 1. num. 12. de locato. [vel ut Hartm. Pistor. lib. 2. quæst. 36. num. 16. semper standum est regula, donec is, qui dicit casum aliquem inde exceptum esse, illud probet. vid. Kubach. broc. 3. p. 11. eique in-

hærendum tanquam cautioni, Tusch. lib. 1. conclus. 372. num. 13. & quidem tenaciter, donec in contrarium appareat dispositio specialis. Bald. in l. si tutor. in fin. C. de serv. pignor. dato manumiss. quem refert Jafon. in l. dedi. §. 1. n. 4. de condit. causa data. & secundum hanc in dubio judicandum esse, addit Jafon. in l. 2. num. 33. si quis in jus voc. donec probetur casus exceptus. l. ab ea parte 5. de probat. Wefenb. conf. 203. n. 77.

Et ideo qui habet regulam pro se, habet intentionem fundatam, ac proinde transfert onus probandi in eum, qui se fundat in exceptione, c. ad decimas 2. & ibi gloss. de restit. spoliat. libr. 6. [Bald. in l. si inter. C. de commun. serv. manumiss. & in l. unic. col. 2. C. de alienat. jud. mut. Signorol. conf. 22. num. 9. Vult. 2. Conf. Marp. 25. num. 55.] Salicet. in l. fundum, in fine. C. qui potiores in pignore. ubi quod nunquam recedimus à regula, nisi de contrario doceatur. Jafon. in l. cetera. num. 4. ff. de legat. 1. ubi quod pronuncianum est pro regula, quando casus exceptuatus à regula non probatur, Ancharan. conf. 223. Ad evidentiam, in fine, ubi ait, quod qui habet regulam pro se, potest dicere allegantilimitationem, da mihi textum hoc dicentem, Apost. ad Mathefil. notab. 19. Agid. conf. 20. n. 30. cum seq. & conf. 33. n. 24. & 25. Geminian. conf. 103. Pro responsione. num. 4. & 5. vers. nam quando actor. Fulgol. conf. 182. Titius fecit testamentum. num. 2. in fin. Cravett. conf. 25. num. 8. & conf. 77. numer. 4. & conf. 129. in fine. & conf. 168. num. 8. Alexand. conf. 89. Omisissis, in princip. & conf. 186. Viso processu, numer. 6. libr. 7. & conf. 59. Viso titulo 4. numer. 4. & seq. libr. 4. Roman. conf. 123. Circa primum, num. 4. vers. tertio. Rolandus à Valle conf. 81. num. 4. lib. 1. Gozadin. conf. 50. num. 9. in fine. & num. 10. Tiraquel. de retractu lig. §. 1. gloss. 9. num. 209. Bertazol. in repetition. l. si quis major. Cod. de transactionib. num. 603. & 604. Rota apud Paulum de Rubeis decisio. 151. num. 8. tom. 2. divers. alias parte 7. recentior. ubi quod regula contradicens, id expressè probare debet, Mascard. de probationib. conclus. 1261. Gutier. de jurament. confirmat. part. 1. cap. 1. num. 64. & practica. lib. 3. quæst. 4. num. 13. & quæst. 76. num. 8. Cardinal. Tusch. practica. conclus. tom. 6. lit. R. conclus. 94. per totam. Gonzal. dict. gloss. 72. Mar. Antonin. variar. resolut. libr. 2. resolut. 59. casu 12. Bernardus Gravæus ad practica. Camera Imperialis, lib. 1. considerat.

derat. 36. confid. 1. Octav. Glorit. respons. 2. num. 29.

Declarat hanc regulam Nebelkra decif. 2. per tot. ubi pag. 51. distinguit inter regulam sumptam pro lege seu constitutione juris, ut in l. 1. & 2. ff. de LL. cap. 1. cum seq. distinct. 3. quo casu concedit veram esse regulam, & inter regulam sumptam pro generali quodam axioma & argumento Topico, v. c. Afflictio non est addenda afflictio: nemo debet locupletari cum alterius damno, & hoc respectu non largitur.

De Rei Vindicatione vid. *Vindictio*.

CAP. XXXI.

Relatio, Relatum, Relativum.

Axioma I.

Per relationem quid proponatur, an per narrationem, perinde est. Phil. Dec. conf. 647. num. 3. Carpov. p. 1. confit. 1. defin. 3. num. 6.

II.

Relatum nihil probat quicquam, nisi de eo appareat. Gail. lib. 1. observat. 82. n. pen. per Aub. si quis in aliquo. C. de edend. l. in testamento 27. ff. de condit. & dem. Roland. à Valle confil. 19. num. 5. vol. 3. Tacheran. decif. Pedem. 71. num. 12. Nam ut scribit idem Tacheran. decif. Pedem. 39. num. 4. si non sciatur quid specificè in relato contineatur, relatio est irrelevans. Vult. 3. Confil. Marpur. 30. num. 18. unde & in terminis investitura relationem etiam dispositivam nihil operari, nisi relatum appareat, probat Rosenthal. in tract. feud. c. 6. concl. 69. num. 11.

III.

Relatio ubi ad plura fieri potest, inspicitur ubi magis ratio vel causa dicitur. Dom. in cap. perpetuo num. 13. de postul. Prælat. Corn. confil. 5. num. 7. lib. 2. & confil. 160. num. 4. lib. 3. Ruin. confil. 121. num. 9. lib. 2. Tiber. Decian. 3. confil. illustr. conf. 9. num. 3.

IV.

Relativum substantiæ determinat suum antecedens non solum quantitate, sed etiam in tempore. l. à filio 15. §. 1. ff. de alim. legat. etiam si simpliciter fiat, d. l. 15. l. 13. pr. ff. de fund. instruct. alii non refert eandem substantiam in specie, sed omnino similem vel eandem in genere, l. vinum 23. ff. de rebus credit.

V.

Relatio simpliciter & generaliter facta ad certa, non ad incerta refertur debet. l. Sejo 10. §. Medico 1. de annuis legat. quia per eam referens certificatur. l. refert. 5. C. de fals. caus. adjet.

VI.

Relatio ad omnia præcedentia est trahenda, ubi non apparet diversitatis ratio, cur ad unum magis quam ad aliud tacite derogationis vel di-

spensationis extensio fieri debeat, Cravett. conf. 958. numer. 30. per l. 3. §. filius 2. ff. de liber. & posthum. l. talis scriptura 30. in fin. ff. de legat. 1. l. si tibi pure 54. ff. de legat. 3. l. Aurelius 28. §. testamentum 5. ff. de liberat. legat. l. fin. ibique Bart. ff. de reb. dub. pertinetque ad omnia præcedentia, de quibus dictum est, Cravett. conf. 333. n. 1. & quidem principaliter, non enunciative vel incidenter, Cravett. conf. 805. num. 9. nisi relatio aperte fiat ad omnia & singula, idem Cravett. 668. num. 11. vers. non alienum ab his, & confil. 603. num. 8. Johannes Goedd. 1. conf. Marp. 26. num. 196. vel nisi absurdum, vel contrarietas inde resultaret Abb. Panorm. in cap. secundo requiris, de appellat. Berous conf. 148. Videretur super dubio. num. 22. vol. 1. Pantiichman. 1. quasi, pract. 21. num. 86. cum relatio ad ea nunquam fiat, ubi cum relatione absurditas adduceretur, Alex. 1. conf. 48. Umm. in coroll. disp. 18.

VII.

Relatio fit ad id, quod fieri debuit, non quod factum est, argum. l. 11. ff. de iustit. & jur.

VIII.

Præses provinciæ in publicis non potest solus causam referre, sicut in privatis, Brunnem. ad l. 5. C. de Legation.

IX.

Destructio unius termini correlativi totam relationem destruit, Everh. in Top. loc. à correlativis num. 4. Hottm. lib. 3. dialect. c. 17. M. Stephan. lib. 1. dial. jur. cap. 13. n. 6. & lib. 2. loc. 31.

Intellige scilicet in correlatis, quæ habent naturam partium; secus enim est, si correlatorum quodlibet habeat naturam totius, vide Richter. disp. 7. thes. 2. lit. L.

X.

Relatio fieri debet ad proxima & immediata, l. si idem 11. §. fin. ff. de iurisd. l. talis scriptura 30. §. fin. de legat. 1. c. secundo requiris 41. de appellat. Jason. in d. l. si idem, de iurisd. l. de legat. præstand. ubi gloss. §. 1. verb. ex variis caus. 15. Insist. de rer. divif. Pantiichm. 1. quasi. 21. num. 30. Bertazol. 1. consult. decif. conf. 62. num. 32. si nimirum ad alia remota incommode referatur, hæres meus 100. §. uxori 2. ibiq. Baldus ff. de legat. 3. l. 1. C. de liber. præterit.

Limita (1.) secus esse, quando dispositio reddetur inutilis; tunc enim, ne absurdum sequatur, relatio fieri debet ad remotiora, Bartol. in l. talis scriptura, in fin. prima oppositionis. ff. de legat. 1. & ibid. Jason. num. 39. per l. cum vulgari 4. & ibi gloss. Bartolus & alii de dot. præleg. Roman. confil. 94. col. pen. & conf. 112. Cardin. in confil. 49. num. 3. & confil. 68. Jason. in l. si creditori. notab. 5. ff. de legat. 1. Cravett. confil. 623. num. 7. & confil. 733. num. 19. vel (2.) quando aliàs restringeretur favor familiæ, Ant. Glavatin. com. 3. confil. illustr. 1. numer. 24. vel (3.) quando præsumpta testatoris mens & voluntas repugnaret, Socinus jun. confil. 81. num. 19. & 20. lib. 3. Jacob. Menochius in confil. illustr. 12. n. 53. vol. 2. in 4.

XI.

Relatio ad id fieri debet, cui magis verba conveniunt, & accommodari possunt, l. Gallus 29. §. 1. de liber.